

*Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja
Fitosanitarna uprava*

**INFORMATOR
ZA PROIZVOĐAČE, OTKUPLJIVAČE I DISTRIBUTERE
MERKANTILNOG KROMPIRA**

Podgorica, 2014. godine

OBEZBJEĐIVANJE SLJEDLJIVOSTI MERKANTILNOG KROMPIRA

- Pravilnikom o fitosanitarnim mjerama za sprječavanje unošenja, širenja i suzbijanje štetnih organizama i listama štetnih organizama bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom („Sl.list CG”, br. 39/11) u Listi IV. A, Odjeljak II, tačka 18.5 propisano je da prilikom premještanja odnosno distribucije krtola merkantilnog krompira *Solanum tuberosum* L., na ambalaži mora postojati dokaz u obliku registarskog broja stavljenog na pakovanje, ili u slučaju pošiljke krompira koja se prevozi u rasutom stanju, na vozilo kojim se krompir prevozi, koja predstavlja dokaz da je krompir proizveo službeno registrovani proizvođač ili da je porijeklom iz službeno registrovanog zbirnog skladišta ili iz otpremnih centara koji se nalaze u području proizvodnje.
- Držaoci bilja upisani u Fito-Registar koji proizvode, otkupljuju ili prikupljaju u skladište, sa namjerom distribucije, merkantilni krompir obavezni su da osiguraju sljedljivost prilikom njihovog premještanja od bilo kojeg dijela prodajnog lanca, npr. od veleprodaje / maloprodaje do distributera odnosno otkupljivača, pa sve do samih proizvođača.
- U slučaju pojave štetnih organizama na krtolama merkantilnog krompira, sljedljivost omogućava brzu i pouzdanu identifikaciju njihovog izvora odnosno lokacije.
- Da bi se sljedljivost sprovela, registrovani proizvođači, distributeri i otkupljivači merkantilnog krompira **obavezni su** uspostaviti sistem koji omogućava praćenje krtola od mjesta proizvodnje, otkupa, skladištenja, pakovanja pa sve do stavljanja u promet.

FITO BROJ – JEDINSTVENI REGISTARSKI BROJ Upis u Fito- Registar

❖ Upis u Fito-Registar, kojim se obezbeđuje Fito broj, **OBAVEZAN JE** ako:

- a) proizvodite merkantilni krompir i samostalno se bavite njihovom distribucijom;
- b) merkantilni krompir otkupljujete od proizvođača i/ili prikupljate u skladištu sa namjerom distribucije.

❖ Upis u Fito-Registar **NIJE OBAVEZAN** za male proizvođače, ako proizvodite merkantilni krompir na površini manjoj od 1000 m² za :

- a) sopstvene potrebe;

- b) prodaju na mjestu proizvodnje ili na lokalnim pijacama na udaljenosti 50 km od mjesta proizvodnje, fizičkim licima, odnosno kupcima koji ih kupuju radi konzumacije (krajnji korisnik), a ne dalje prodaje;
- c) prodaju otkupnim i/ili distributivnim centrima koji se bave njihovom daljom distribucijom.

Napomena: Evidencija kod Fitosanitarne uprave

Mali proizvođači koji nijesu obveznici upisa u Fito-Registar nijesu obavezni označavati ambalažu u koju pakuju svoje proizvode namjenjene daljoj prodaji. Ova kategorija proizvođača ima obavezu evidencije kod Fitosanitarne uprave čime se dokazuje da je izuzet iz obaveze upisa u Registar.

OBAVEZA OZNAČAVANJA ambalaže u koju se pakuje merkantilni krompir prilikom premještanja

❖ Registrovani proizvođači koji se samostalno bave daljom distribucijom

- ✓ Registrovani proizvođači koji proizvode merkantilni krompir i samostalno se bave njihovom distribucijom obavezni su ambalažu označiti i jedinstvenim registarskim brojem (Fito broj) i oznakom lota i oznakom : **„NIJE ZA SJETVU“**.
- ✓ Lot se označava brojem koji predstavlja jedno mjesto proizvodnje sa kojeg potiču krtole merkantilnog krompira.
Primjer:
Fito broj / 1, gdje cifra 1 predstavlja jedno mjesto proizvodnje sa kojeg potiču krtole merkantilnog krompira. Ako registrovani proizvođač proizvodi merkantilni krompir na više mjesta proizvodnje svako to mjesto proizvodnje mora biti označeno sljedećim rednim brojem.
Registrovani proizvođač koji obilježava lotove mora o tome voditi detaljnu evidenciju.
- ✓ Oznaka koja sadrži Fito-broj i oznaku lota može biti:
 1. utisnuta/odštampana na ambalaži ili
 2. na etiketi pričvršćenoj ili prilijepljenoj na ambalaži ili
 3. u slučaju distribuiranja krtola merkantilnog krompira u rasutom stanju prateći dokument treba da sadrži propisane informacije i mora biti postavljen na vidljivo mjesto unutar prevoznog sredstva.
- ✓ Fito-broj i oznaka lota mogu biti združeni sa informacijama kojima se označava merkantilni krompir pri stavljanju u promet.
- ✓ U slučaju da registrovani proizvođači merkantilnog krompira predaju otkupljivačima, skladištarima i distributivnim centrima u rasutom stanju, tada merkantilni krompir prilikom transporta prati odgovarajući dokument sa fito brojem registrovanog proizvođača. Otkupljivači, skladištari i distributivni centri koji pakuju merkantilni krompir dužni su iste označiti svojim Fito brojem i obezbijediti evidenciju radi sljedljivosti.

❖ **Otkupljivači, skladištari i distributivni centri:**

- ✓ koji otkupljuju označene spakovane krtole merkantilnog krompira od registrovanog proizvođača, nemaju obavezu dodatnog označavanja osim obaveze vođenja evidencije o distribuciji radi sljedljivosti;
- ✓ koji merkantilni krompir otkupljuju od malih proizvođača i pakuju **obavezni su ambalažu označiti svojim Fito-brojem i oznakom lota i oznakom : „NIJE ZA SJETVU“**. Lot se označava identifikacionim brojem malog proizvođača i mjesta proizvodnje sa kojeg potiče merkantilni krompir radi sljedljivosti. Identifikacioni broj malog proizvođača određuje sam otkupljivač, skladištar ili distributivni centar pod uslovom da je dodijeljeni broj povezan sa evidencionim brojem Fitosanitarne uprave radi sljedljivosti. Ovo predstavlja model: jedan mali proizvođač - jedan lot odnosno broj, s tim da se može naznačiti i datum otkupa (otkupljivač može naznačiti i druge detalje ukoliko smatra da olakšavaju sljedljivost do samih proizvođača).
Otkupljivači, skladištari i distributivni centri koji obilježavaju lotove moraju o tome voditi detaljnu evidenciju koja uključuje datum otkupa;

Primjer:

Fito broj / 1, gdje cifra 1 predstavlja jednog malog proizvođača odnosno jedno mjesto proizvodnje sa kojeg potiče merkantilni krompir i ne smije se duplirati sa drugim malim proizvođačima.

Ako mali proizvođač proizvodi merkantilni krompir na više mjesta proizvodnje svako mjesto proizvodnje mora biti označeno: Fito broj / 1-1, Fito broj / 1-2....(gdje cifra 1 predstavlja malog proizvođača, a cifre 1,2,... predstavljaju mjesta proizvodnje sa kojeg potiče merkantilni krompir).

- ✓ koji merkantilni krompir otkupljuju od registrovanih proizvođača u rasutom stanju i pakuju **obavezni su ambalažu označiti svojim Fito-brojem i oznakom lota oznakom : „NIJE ZA SJETVU“** i obezbijediti evidenciju radi sljedljivosti; Lot se označava identifikacionim brojem registrovanog proizvođača i mjesta proizvodnje sa kojeg potiče merkantilni krompir radi sljedljivosti. Identifikacioni broj proizvođača određuje sam otkupljivač, skladištar ili distributivni centar pod uslovom da je dodijeljeni broj povezan sa fito brojem Fitosanitarne uprave radi sljedljivosti. Ovo predstavlja model: jedan proizvođač - jedan lot odnosno broj, s tim da se može naznačiti i datum otkupa (otkupljivač može naznačiti i druge detalje ukoliko smatra da olakšavaju sljedljivost do samih proizvođača).
Otkupljivači, skladištari i distributivni centri koji obilježavaju lotove moraju o tome voditi detaljnu evidenciju koja uključuje datum otkupa.

Primjer:

Fito broj / 1, gdje cifra 1 predstavlja jednog proizvođača odnosno jedno mjesto proizvodnje sa kojeg potiče merkantilni krompir i ne smije se duplirati sa drugim proizvođačima.

Ako proizvođač proizvodi merkantilni krompir na više mjesta proizvodnje svako mjesto proizvodnje mora biti označeno: Fito broj / 1-1, Fito broj / 1-2....

- ✓ **oznakom lota omogućavaju** da se u svakom trenutku može utvrditi:
 - proizvođač čiji se merkantilni krompir nalazi u određenom lotu;
 - porijeklo merkantilnog krompira (mjesto proizvodnje gdje je merkantilni krompir proizveden);
 - datum otkupa merkantilnog krompira.
- ✓ **oznaku** koja sadrži Fito-broj i oznaku lota stavljaju na:
 1. ambalažu ili
 2. etiketu pričvršćenu ili priliječenu na ambalažu ili
 3. prateći dokument koji je postavljen na vidljivo mjesto unutar prevoznog sredstva, ako se merkantilni krompir dalje distribuira u rasutom stanju.
- ✓ Skladišta i distributivni centri obavezni su da vode evidenciju o otkupljivanju i skladištenju merkantilnog krompira i da je čuvaju najmanje godinu dana na način kojim se obezbjeđuje sljedljivost. Evidencija mora sadržati najmanje sljedeće podatke: ime proizvođača, oznaku lota, mjesto, vrijeme i način skladištenja, podatke o prodaji odnosno distribuciji merkantilnog krompira kao i podatke o datumu zdravstvenog pregleda, utvrđenom prisustvu štetnih organizama (vizuelno), utvrđenom prisustvu štetnih organizama (laboratorijski), preduzetim fitosanitarnim mjerama, vremenu, načinu i sredstvu suzbijanja.
- ✓ **Zahtijevane informacije za označavanje merkantilnog krompira mogu biti dio nekog drugog dokumenta** odnosno mogu biti združeni sa drugim zahtjevima pri stavljanju u promet pod uslovom da se obezbijedi isti nivo sljedljivosti.
- ✓ Registrovani proizvođači i otkupljivači, skladištari i distributivni centri **obavezni su označiti ambalažu** u kojoj se pakuje merkantilni krompir prilikom premještanja i u skladu sa **Zakonom o bezbjednosti hrane** ("Službeni list CG" br. 14/07, br. 40/11) i **ispuniti zahtjeve kvaliteta u skladu sa Zakonom o poljoprivredi i ruralnom razvoju** ("Službeni list CG", broj 56/09) i **Pravilnikom o kvalitetu voća i povrća** ("Sl. list SFRJ", br. 29/79, 53/87).

Inspekcijski nadzor

- ✓ Inspekcijski nadzor merkantilnog krompira i njihove ambalaže prilikom premještanja obavlja Fitosanitarna inspekcija. Na zahtjev fitosanitarnog inspektora odgovorno lice za zdravstvenu zaštitu bilja mora pokazati da je sistem sljedljivosti sproveden, kao i evidenciju drugih podataka.

odgovorno lice za zdravstvenu zaštitu bilja mora pokazati da je sistem sljedljivosti sproveden, kao i evidenciju drugih podataka.

- ✓ U skladu sa Zakonom o zdravstvenoj zaštiti bilja ("Službeni list RCG" broj 28/06 i "Službeni list CG" broj 28/11), fitosanitarni inspektor najmanje jednom godišnje kontroliše registrovane subjekte i ukoliko uoči nepravilnosti u skladu sa zakonom sprovodi korektivnu i kaznenu politiku.

Za dodatne informacije možete se obratiti Odsjeku zdravstvene zaštite bilja u Fitosanitarnoj upravi u Podgorici:

- ✓ **Tamara Popović**- samostalni savjetnik;
- ✓ **Gordana Fušić**- samostalni savjetnik;
- ✓ **Maja Petrović** - samostalni savjetnik;

Tel: +382 20 621 111

Fax: +382 20 621 008

E-mail: fitosanitarnaupravacg@t-com.me

